

Damian Pałka

Implementacja postanowień szczytu NATO w Warszawie jako geostrategiczny cel Polski

Dezintegracja Związku Sowieckiego która nastąpiła w 1991 roku oznaczała według Zbigniewa Brzezińskiego nagłe zniknięcie z mapy geopolitycznego „serca kontynentu” i tym samym utworzenie wielkiej „czarnej dziury” w całym obszarze Eurazji¹. Upadek świata bipolarnego opartego na konfrontacji dwóch przeciwległych biegunów, Stanów Zjednoczonych Ameryki (USA) oraz Związku Radzieckiego diametralnie redefiniowało globalne bezpieczeństwo i przechyliło geopolityczny balans sił. Rozpad największego pod względem terytorialnym państwa świata walnie przyczynił się do upadku całego potężnego komunistycznego bloku sowiecko-chińskiego. Na terenach dotychczas zajmowanych i rządzonych przez carat a ostatnie 75 lat przez Związek Sowiecki zapanował chaos i dezintegracja. Skala kryzysu potęgowana była w dodatku ogromną zapaścią społeczeństwa rosyjskiego po wieloletnich rządach komunistów. Szybkość z jaką doszło do rozpadu systemu sowieckiego stawiła największego globalnego aktora stosunków międzynarodowych, USA, w sytuacji nowej i niebezpiecznej a z drugiej strony wymagającej natychmiastowej reakcji. Celem nadrzędnym było zapobieżenie anarchii politycznej, zapewnienie bezpieczeństwa w regionie euroatlantyckim, a w perspektywie długoterminowej wsparcie procesów demokratyzacji i odbudowy gospodarczej².

Koniec zimnej wojny to nie tylko zmiana układu sił, rozprężenie, ale przede wszystkim zmiany ustrojowe w nowym formującym się modelu świata *jedno-wielubiegunowego*³. Procesy tranzycji demokratycznych według Samuela P. Huntingtona przebiegały według trzech zasad przemian systemowych są to: transformacja ustrojowa, przemieszczenie i zastąpienie. Polska zakwalifikowana została jako model przemieszczenie z elementami transformacji gdzie demokratyzacja jest wspólnym dziełem opozycji i rządu autorytarne. Należy dodać że zaistnienie gospodarczych,

¹ Z. Brzeziński, *Wielka Szachownica*, Politeja, Warszawa 1999, s. 88.

² Tamże, s. 88–90.

³ Zob. F. Zakaria, *Koniec Hegemoni Ameryki*, Media Lazar, Nadir, Warszawa 2009. Termin jedno-, wielubiegunowy cytowany jest za S.P. Huntingtonem który użył go pierwszy. Określa on ład światowy, w którym Stany Zjednoczone nadal są najpotężniejszym państwem, zwornikiem globalnego systemu, lecz dystans pomiędzy pozostałymi krajami się zmniejsza.

ekonomicznych i społecznych warunków korzystnych dla demokracji nigdy nie gwarantuje jej wprowadzenia. Elity poszczególnych krajów muszą dążyć, starać się i nie rzadko podjąć ryzyko aby demokracja mogła zaistnieć⁴.

W tak szybko zmieniającym się środowisku bezpieczeństwa Polska wysunęła się jako jeden z krajów przodujących w procesie demokratyzacji. Procedura kreacji władzy nie była przerywana, demokratyczne instytucje nie były kontestowane a jakość prawa i wolności osobiste zachowane. Przekształcenia gospodarcze, reprivatyzacja oraz napływ kapitału zagranicznego związane z przyjęciem w Polsce tzw. konsensusu waszyngtońskiego nie uchroniły kraju przed olbrzymim bezrobociem w latach dziewięćdziesiątych lecz całość procesu trzeba uznać za pozytywny.

Złożoność geopolitycznych reperkusji po rozpadzie Związku Sowieckiego determinowało większość zmian zachodzących w obszarze Eurazji w tym Polski. Zrzucenie jarzma komunistycznego było początkiem drogi ku politycznej emancypacji, bardzo trudnej drogi gdyż wizja powrotu mechanizmu ucisku geopolitycznego w przyszłości nadal istniała. Uzyskanie członkostwa w Sojuszu Północnoatlantyckim w 1999 roku diametralnie zredefiniowało pozycję Polski na arenie międzynarodowej dając nam instrumenty do dalszego kreowania silnej pozycji w Europie i na świecie. Nie sposób rozpatrywać późniejszych politycznych działań Polski bez cofnięcia się właśnie do tego okresu, a także czasu przemian demokratycznych. Bezpieczeństwo jest procesem ciągłym, co za tym idzie mającym przyczyny i konsekwencje. Społeczeństwo polskie legitymizujące starania o członkostwo walczyło przy czyniło się do akcesji, dobrze rozumiejąc i odczytując karty historii. Polska stała się integralną częścią wielkiej maszyny potencjału kolektywnej obrony NATO⁵.

Polska jako sygnatariusz Traktatu Północnoatlantyckiego

Sygnatariusze traktatu sporządzonego 4 kwietnia 1949 roku w Waszyngtonie zobowiązali się m.in. wspólnie ochraniać wolność, dziedzictwo i cywilizację swych narodów opartych na rządach prawa i wolności jednostki. Utrzymywać pokojowe relacje międzynarodowe, wykazywać się wzajemną pomocą, konsultować ilekroć zdaniem którejkolwiek ze stron zagrożona będzie jej integralność terytorialna lub bezpieczeństwo. Najważniejszym artykułem jest artykuł 5 traktatu dotyczący kolektywnej obrony. Członkowie sojuszu zgadzają się w nim, że zbrojna napaść na jedną lub więcej ze stron będzie uznana, jako napaść na nie wszystkie a działania w celu zapobieżenia zagrożenia zostaną podjęte niezwłocznie, nie wyłączając użycia sił zbrojnych⁶. Podane założenia traktatowe Polska uznaje, jako fundamentalny gwarant bezpieczeństwa państwa.

---

⁴ S.P. Huntington, *Trzecia fala demokratyzacji*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009, s. 116–121. Autor opisując i nazywając procesy przemian systemowych stosuje własną terminologię, która w zależności od badacza może ulec zmianie lecz oznacza dokładnie ten sam proces.

⁵ R. Kupiecki, *Akcesja Polski do NATO-okiem historyka i uczestnika*, [w:] *Bezpieczeństwo Narodowe 15 lat w NATO*, red. Z. Włosowicz, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa 2014, s. 42.

⁶ *Traktat Północnoatlantycki*, <https://www.bbn.gov.pl/download/1/15754/TraktatPolnocnoatlantycki.pdf> [dostęp: 9.10.2017].

Polska położona pomiędzy dwoma regionalnymi mocarstwami tj. Republika Federalna Niemiec i Federacja Rosyjska nieustannie poddana jest ekonomicznej i geopolitycznej konfrontacji. Poprawne stosunki z największą gospodarką Europy jaką są Niemcy leżą w strategicznym interesie państwa polskiego, każdej obecnej i następnej władzy. Oddziaływanie ekonomiczne Berlina multiplikowane politycznym wpływem na kurs całej Unii Europejskiej pokazują jak potężnymi mechanizmami dysponuje nasz zachodni sąsiad. Granica z Rosją na odcinku Obwodu kaliningradzkiego bardzo mocno zmilitaryzowanego, nieustanna walka informacyjna prowadzona przez Kreml, jest wyzwaniem nie tylko dla Polski ale i całego subregionu Europy Środkowo-Wschodniej.

Kwestia obrony nowych członków sojuszu wiele razy sprowadzana została do niemożności budowy baz NATO na obszarze krajów wcześniej należących do Układu Warszawskiego. Podstawą tegoż rozumowania było porozumienie NATO-Rosja z 1997 roku w Paryżu (*Founding Act on Mutual Relations, Cooperation and Security between NATO and the Russian Federation*) w którym jak powszechnie uważano nie tylko zakazuje zakładania baz wojskowych ale i stacjonowania żołnierzy NATO w krajach Europy Środkowo-Wschodniej⁷. Było to mniemanie błędne gdyż jak czytamy w dokumencie, Sojusz w dających się przewidzieć warunkach bezpieczeństwa będzie rozwijał elementy obrony kolektywnej raczej poprzez wzmocnienie kompatybilności operacyjnej i integrację aniżeli wzmocnienie obecności wojsk stacjonujących stale. Nie padło stwierdzenie całkowicie zakazujące rozwoju infrastruktury i stacjonowania sił zbrojnych na terenach nowych sygnatariuszy traktatu, lecz tylko bardzo dyplomatyczne określenie dalszej linii rozwoju.

Polska bardzo szybko stała się jednym z najaktywniejszych członków sojuszu warunkującym własne bezpieczeństwo również poprzez strategiczne partnerstwo ze Stanami Zjednoczonymi. Filarami naszej współpracy w strukturach Sojuszu są misje w ramach NATO oraz szereg instytucji. Są to utworzony w 1998 roku przez Polskę, Niemcy i Danię Wielonarodowy Korpus Północno-Wschodni (*Multination Corps Northeast, MNC NE*) w Szczecinie służący, jako element tzw. Struktur Sił NATO udostępnianych na potrzeby sojuszu. Utworzone Centrum Szkolenia Sił Połączonych (*Joint Force Training Centre – JFTC*) w Bydgoszczy jest ważnym punktem szkoleniowym podległym Dowództwu ds. Transformacji (*Allied Command Transformation, ACT*)⁸. Kolejnymi ważnymi placówkami są Grupa Integracyjna Sił NATO w Polsce (*NATO Force Integration Unit, NFIU*) ulokowana w garnizonie Bydgoszcz, Centrum Eksperckie NATO ds. Policji Wojskowych również z siedzibą w Bydgoszczy (*NATO Military Police Centre of Excellence, MP COE*). Osłonę kontrwywiadowczą ma zapewnić utworzone w 2017 roku Centrum Eksperckie Kontrwywiadu NATO mieszczące się w Krakowie⁹.

---

⁷ *Founding Act on Mutual Relations, Cooperation and Security between NATO and the Russian Federation signed in Paris, France*, http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_25468.htm [dostęp: 09.10.2017].

⁸ About the JFTC, <http://www.jftc.nato.int/organization/who-we-are> [dostęp: 10.10.2017].

⁹ Instytucje NATO w Polsce, <http://www.mon.gov.pl/polska-w-nato/lista-instytucje-nato-w-polsce/> [dostęp: 11.10.2017].

Członkostwo w euroatlantycznych strukturach współpracy wymieniane jest w Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP z 2014 roku jako najważniejszy czynnik polityczno-wojskowy, umacniający pozycję Polski na arenie międzynarodowej. Jednym z wymienianych priorytetów w dziedzinie obronności będą działania służące konsolidacji NATO wokół funkcji obronnej oraz zabiegi o jak najszerszą obecność wojsk Stanów Zjednoczonych Ameryki w Polsce i Europie¹⁰. Strategiczne partnerstwo z USA jest szczególnym rodzajem zależności, traktowanym jako gwarant stabilizacji i podmiotowości. Bilateralne stosunki polityczno-gospodarcze muszą być głębokie i oparte na wzajemnym zaufaniu oraz szerokiej wielopłaszczyznowej współpracy. Słabnąca rola Europy na świecie i wzrost siły Chin przewartościowały strategiczne interesy USA w kierunku Azji i Pacyfiku. Sytuacja ta przy powolnym, ale widocznym procesie kierowania geostrategicznych sił Ameryki daleko na wschód, osłabiają znaczenie i pozycję Polski na Starym Kontynencie¹¹.

Szczyt Walijski

Destabilizacja wschodnich terenów Ukrainy zapoczątkowana aneksją Krymu przez Rosję oraz powstanie Donieckiej i Ługańskiej Republiki Ludowej unaocniło Europie jak działa ekspansywna machina polityczno-wojskowa Kremla. Dotychczas panowało przekonanie, że żadne terytorialne roszczenia w Europie Środkowo-Wschodniej nie mają racji bytu. Doskonale zorganizowana operacja przeciwko niepodległej i samorządnej Ukrainie doprowadziła do czasowego zawieszenia pro-zachodniego kursu tego kraju. Wszystkie elementy szeroko zakrojonej agresji doskonale wpisują się w definicje wojny hybrydowej. Już samo położenie Ukrainy determinuje jej potencjał i potęguje skalę problemu, kraju uznawanego za sworzeń geopolityczny¹².

Szczyt NATO w walijskim Newport w 2014 roku był *de facto* odpowiedzią na wydarzenia na Ukrainie. Zaniepokojenie polityką Rosji krajów wschodniej flanki Sojuszu oraz ich wzmocnienie było jednym z głównych problemów poruszanych przez szefów państw i rządów. Przyjęty w Newport Plan Gotowości NATO (Readiness Action Plan, RAP) zawierał spójny i kompletny pakiet środków gotowych do użycia i reagowania w zmieniającym się środowisku bezpieczeństwa na granicach Sojuszu oraz zakładał ciągłą, rotacyjną obecność wojsk sojuszniczych na wschodniej flance. Ponadto zawierał plan zwiększenia środków upewnienia (assurance measures) poprzez cykliczne ćwiczenia na wschodniej flance, ustanowienie sojuszniczych ośrodków dowodzenia, wzmocnienie planów ewentualnościowych¹³. Była to swista odpowiedź na agresywne poczynania Kremla. Części składowe planu odnosiły się zarówno do zapewnienia bezpieczeństwa jak i wdrożeniu różnych sił i środków wojskowych (military strategic posture). Zdecydowano wzmocnić zdolności Sił

---

¹⁰ *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, https://www.bbn.gov.pl/ftp/dok/01/sbn_rp_2014.pdf [dostęp: 12.10.2017].

¹¹ Tamże.

¹² Szerzej na ten temat: Z. Brzeziński, *Wielka...*, s. 40–48.

¹³ *NATO's Readiness Action Plan*, https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2015_12/20151130_1512-factsheet_rap_en.pdf [dostęp: 12.10.2017].

Odpowiedzi NATO (NATO Response Force, NRF) poprzez utworzenie znaczących oddziałów szybkiego reagowania. W ramach planu wprowadzone w życie zostaną Siły Natychmiastowego Reagowania NATO (Very high Readiness Joint Task Force, VJTF) czyli tzw. „szpica”. Grupa zdolna do odpowiedzi na zagrożenia w bardzo krótkim czasie (do kilku dni) składać się będzie z komponentu lądowego ze znaczącymi siłami powietrznymi, wsparciem morskimi i jednostkami specjalnymi¹⁴. Decyzje które zapadły w Walii niosą za sobą charakter międzynarodowego konsensusu. Konsensusu pomiędzy krajami obawiającymi się zagrożenia ze strony Moskwy oraz krajami, które były członkami Sojuszu przed 1999 rokiem i oponowały za utrzymaniem w mocy zapisów porozumienia NATO-Rosja przyjętego 2 lata wcześniej. Uformowanie sił szybkiego reagowania oraz wzmocnienie Wielonarodowego Korpusu Północny-Wschód w Szczecinie było zrealizowaniem strategicznych celów polskiej dyplomacji warunkujących w sposób znaczny, podniesienie militarnego potencjału odstraszania. Słusznie podkreślone zostało jasne zdefiniowanie zagrożenia a także płaszczyzna potencjalnego konfliktu. Wyraźnym mobilizacyjnym akcentem było zobowiązanie do zatrzymania negatywnego trendu spadku finansowania budżetów obronnych, poprzez zwiększenie wydatków do 2 proc. PKB dla każdego z krajów.

Przełomowe decyzje w Warszawie

W stolicy Polski w dniach 8-9 lipca odbył się fundamentalny dla naszego bezpieczeństwa szczyt NATO. Sama organizacja tak prestiżowego spotkania była już sukcesem. Do Warszawy przyjechali najważniejsi przywódcy świata, przedstawiciele ONZ, Banku Światowego. Ogólnie w spotkaniach i debatach wzięło udział 2 tys. delegatów obserwowanych przez ponad 2,5 tys. dziennikarzy.

Obawa przed agresją i roszczeniami terytorialnymi konfrontacyjnie nastawionej Rosji pozostawało jednym z podstawowych problemów omawianych na szczycie. Najbardziej wymownym przejawem takiej postawy była nowa doktryna wojenna Federacji Rosyjskiej. W dokumencie podkreślono, że głównym zewnętrznym niebezpieczeństwem wojennym dla kraju jest zwiększenie potencjału NATO oraz zbliżenie militarnej infrastruktury państw członkowskich. Swoistym *novum* a zarazem szczególnie niebezpiecznym jest fakt zastosowania nowych zapisów dotyczących obowiązku zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom rosyjskim. Doktryna głosi, zastosowanie rozszerzonej interpretacji użycia środków pomocowych dla obywateli poza granicami państwa, poprzez ograniczenie suwerenności poradzieckich sąsiadów Rosji. Takie umocowanie prawne wprowadza element stałego napięcia pomiędzy Moskwą a państwami ze znaczącą mniejszością rosyjską¹⁵. Środowisko bezpieczeństwa krajów wschodniej i południowej flanki sojuszu od decyzji w Newport nie

¹⁴ Tekst deklaracji szczytu: *Wales Summit Declaration, Issued by the Heades of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Wales*, http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm?mode=pressrelease [dostęp: 13.10.2017].

¹⁵ A. Madej, P. Świeżak, *Informacja na temat Doktryny wojennej Federacji Rosyjskiej*, https://www.bbn.gov.pl/ftp/dok/03/35_KBN_DOKTRYNA_ROSJI.pdf [dostęp: 13.10.2017].

uległo znaczącej poprawie. Aspekt ten determinowany był, zarówno trwającą ciągle wojną w Syrii jak i stałym zagrożeniem ze strony radykalnego islamu¹⁶.

Decyzje podjęte na szczycie NATO w Warszawie były dla Polski bardzo korzystne, można zaryzykować twierdzenie, że realizowały wszystkie strategiczne cele. Zdecydowano o odejściu od koncepcji opartej na pomocy i obronie państw wschodniej flanki poprzez szybkie wsparcie silami sojuszu (czyli tzw. szpicy) a postawić na rozwiązanie stałej wysuniętej obecności wojskowej. Głównym założeniem i trzonem całego planu było utworzenie czterech batalionowych grup bojowych stacjonujących stale, w krajach bałtyckich i Polsce. Odpowiednio cztery państwa zobowiązały się przyjąć rolę krajów ramowych dla formujących się grup. W Polsce będą to Szwajcary, w Estonii Wielka Brytania, Kanada obejmie Łotwę a Niemcy Litwę. Stacjonowanie wojsk oraz sprzętu NATO w podanych krajach ma z teorii zniechęcić agresora od próby wtargnięcia na tereny bezpośrednio zagrożone. Żołnierze ulokowani na wschodniej flance będą stacjonować rotacyjnie i regularnie uczestniczyć w ćwiczeniach. Dalsze postanowienia szczytu obejmowały rozmieszczenie brygady pancernej USA w regionie z zapewnieniem, że dowództwo i większość elementów jednostki znajdzie się w Polsce¹⁷. Zdecydowano m.in. o przedłużeniu misji NATO w Afganistanie, szkoleniu irackiej armii, wsparcia walczących wojsk Tunezji i Jordanii. Skoncentrowano się również na regionie Morza Czarnego gdzie stacjonować ma grupa bojowa o charakterze dostosowanej wysuniętej obronności (Tailored Forward Presence, TFP)¹⁸. Wszystkie kraje Sojuszu zadeklarowały włączenie się w wojnę z tzw. Państwem Islamskim, podpisano dokument o współpracy i koordynacji działań NATO i Unii Europejskiej w dziedzinie zagrożeń płynących z kryzysu migracyjnego oraz wojny hybrydowej. Ważnym czynnikiem pokazującym otwartość NATO na nowych członków była obecność Czarnogóry która brała udział w obradach w charakterze państwa zaproszonego. Podkreślono znaczenie chęci współpracy i partnerstwa z krajami leżącymi w regionie w tym z Ukrainą¹⁹. Szczyt Warszawski według oceny wielu ekspertów był przełomowy. Stosowanie siły militarnej, łamanie międzynarodowego porządku prawnego, naruszenie granic terytorialnych których dopuściła się Rosja, nie mogło pozostać bez odpowiedzi. Inną kwestią jest realizacja wszystkich podjętych decyzji i kontynuacja ich w przyszłości. Dla Polski geostrategicznym celem jest implementacja postanowień szczytu w Warszawie i szybkie ich wdrożenie.

---

¹⁶ P. Soloch, P. Pietrzak, *Szczyt NATO w Warszawie: uwarunkowania, rezultaty, wnioski dla Polski*, https://www.bbn.gov.pl/ftp/dok/03/37-40_KBN_Soloch_Pietrzak.pdf [dostęp: 13.10.2017].

¹⁷ Wiązało się to bardziej z bilateralną współpracą na linii Waszyngton–Warszawa, lecz postanowienie wpisywało się jako uzupełnienie działań NATO.

¹⁸ Tekst deklaracji szczytu: *Warsaw Summit Communiqué, Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Warsaw 8–9 July 2016*, http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133169.htm [dostęp: 14.10.2017].

¹⁹ Znaczenie partnerstwa oprócz wymienionej Ukrainy dotyczyło również Finlandii, Szwecji i Gruzji. Wszystkie wymienione kraje leżą w strefie negatywnego oddziaływania Rosji. Szczególna jest jednak pozycja Gruzji. Polityka Kremla w regionie Kaukazu, który uznaje za swoją strefę wpływów od lat jest przyczynkiem konfliktów zbrojnych i wylęgarnią terroryzmu. Co za tym idzie, nastawiony pro-zachodnio rząd w Tbilisi jest dla Moskwy z góry wrogi. Perspektywa obecności wojsk NATO w tak zapalnym regionie świata byłaby dla Rosji nie do przyjęcia.

Implementacja

Całkowita realizacja postanowień szczytu w Warszawie jest wyzwaniem dla elit politycznych. To w ich rękach spoczywają mechanizmy ekonomiczno-wojskowe pozwalające na intensyfikację procesu implementacji. Ważnym aspektem który musi zostać uwzględniony jest polityczna wola krajów sprzymierzonych i cykl wyborczy. Mimo pozornego spokoju i stabilizacji w Europie, rządy niektórych państw poddane są odśrodkowym i zewnętrznym naciskom grup, niesprzyjającym dalszej integracji w ramach Sojuszu. Decyzje zapadłe w Warszawie naruszają trwający od przeszło 25 lat strategiczny balans sił w Europie Środkowo-Wschodniej. Nadal żywa jest idea, jednej płaszczyzny od Władywostoku do Lizbony. Rozmieszczenie sił NATO w regionie od dekad uznawanym przez Rosję za ich strefę wpływów jest geopolitycznym wyzwaniem. Państwem na którym opiera się cały ciężar Sojuszu są Stany Zjednoczone i to one właśnie zarzucą geopolityczną „kotwicę” w Polsce. Ulokowanie wojsk USA nad Wisłą wraz z budową tarczy antyrakietowej, powinno odwzorowywać, zachowując odpowiednie proporcje, szczególnie relację Waszyngton z Japonią²⁰. Inna sprawa że to głównie od naszej administracji będą zależęć dwustronne stosunki z USA. Rząd w Warszawie poprzez mechanizmy dyplomatyczne powinien zabiegać o relokowanie i zatrzymanie wojsk amerykańskich na naszym terytorium. Przykładem realizacji owej współpracy jest program obrony przeciwrakietowej. Filarem koncepcji jest budowa bazy w Redzikowie w której umieszczone zostaną antybalistyczne rakiety przechwytyjące, mające na celu chronić państwa NATO od zagrożenia bliskowschodniego. Bilateralna kooperacja na gruncie militarnym to realne wzmocnienie bezpieczeństwa i suwerenności. Zdumnym jest twierdzenie, że konflikty zbrojne w naszym regionie to przeszłość, jak mawiał Clausewitz, wojna jest przedłużeniem polityki, polityki w której nie ma sentymentów i przyjaćiół, istnieją tylko interesy. Dla jedyne go globalnego mocarstwa, czyli USA, obecność wojskowa w Polsce i zainstalowane tam nowoczesne systemy obronne, powinny być traktowane, jako geopolityczny klin, pomiędzy Niemcami a Rosją. Obydwa te państwa dążą do zdominowania subregionu Europy Środkowo-Wschodniej i określenie własnej strefy wpływów, bez udziału Amerykanów. Sytuacja w której, USA nie będą obecne w stopniu znaczącym w Europie będzie wiązała się z degradacją Waszyngtonu z poziomu mocarstwa globalnego do poziomu regionalnego. Oczywiście Stany Zjednoczone zachowają status światowego lidera, lecz dystans pomiędzy grupą pościgową będzie się zmniejszał. Utrata wpływów znacznie ograniczy siłę, z jaką dotychczas Amerykanie oddziaływali na procesy decyzyjne całej areny europejskiej.

Rosnąca pozycja Chin, które aspirują do odgrywania znaczącej roli na arenie międzynarodowej, kładzie podwaliny pod przyszłą nową globalną oś konfrontacji.

---

²⁰ Szerzej na ten temat: Z. Brzeziński, *Wielka...*, s. 153–160. W terminologii używanej przez autora Japonia opisywana jest jako „kotwica dalekowschodnia”. Jej strategiczne położenie dla Stanów Zjednoczonych jest gwarantem skutecznej polityki wobec Eurazji. Autor wymienia kilka kwestii spornych, w których nieocenionym sprzymierzeńcem musi być Japonia: umacnianie potęgi Chin, spór o cenne zasoby surowcowe na Morzu Południowochińskim, niestabilność Korei Północnej, antagonizujący problem Wysp Kurylskich, do których prawa rości sobie również Rosja, konflikty terytorialne i etniczne.

Konfrontacji przeniesionej z płaszczyzny atlantyckiej (rywalizacja USA–ZSRR/Rosja) na pacyficzną (Stany Zjednoczone – Chińska Republika Ludowa)²¹. Zmiana wektorów układu sił na świecie, niewątpliwie determinowana będzie w przyszłości militaryzacją tego właśnie regionu. Tym zasadniejsze stają się starania o obecność sił Sojuszu na flance wschodniej. Utrata pierwszorzędnego znaczenia geopolitycznego Europy marginalizuje zaangażowanie całej administracji amerykańskiej na Starym Kontynencie. Zaistniała sytuacja z punktu widzenia Polski byłaby niebezpieczna. Siła Niemiec na wzór koncepcji geoeconomicznej Edwarda Luttwaka w zasadzie, jest przez Berlin traktowana jako cel podstawowy. Prędkość i intensyfikacja procesu zbrojeń w Rosji wskazuje nam geopolityczny cel, na którym skoncentrowała się Moskwa, co ciekawsze, nie wyłączając już teraz militaryzacji Arktyki²². Zrozumienie potencjału synergii tych dwóch państw jest podstawą do określenia poziomu bezpieczeństwa Polski. Nie da się budować koncepcji rozwoju kraju oraz szeroko pojmowanej wizji polistrategicznej bez uwzględnienia tych dwóch wypadkowych. Ponadto rząd w Warszawie powinien wywiązać się ze wszystkich zobowiązań sojuszniczych a także budować własny potencjał odstraszania. Służyć ma temu zwiększenie budżetu na obronność do 2.5% PKB do roku 2025, co stawia nas w czołówce krajów NATO. Wyzwaniem jest zrealizowanie całego programu modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP. Polska powinna skoncentrować się na budowie odporności struktur państwowych na wielowymiarowe zagrożenia związane z bezpieczeństwem publicznym, zdrowotnym, ekonomicznym, historyczno-kulturalnym.

Zglobalizowany i nieustannie zmieniający się świat, w którym nie jesteśmy w stanie zdefiniować jednomyślnie zachodzących procesów, kierunku rozwoju, stopnia dalszej integracji, trwania przemian demokratycznych, jak nigdy dotąd wymaga stworzenia wielu modeli działania i wizji strategicznych. Dostępność nowych technologii i szybkość przemieszczania się, warunkuje wiele czynników bezpieczeństwa. Kooperacja na poziomie globalnym jest nieunikniona. Zaangażowanie państw musi ciągle wzrastać, odseparowanie się od reszty stawki grozi zapaścią gospodarczą i wyalienowaniem. Największą odpowiedzialnością obarczone są elity polityczne i intelektualne, które to właśnie w imieniu własnych narodów/państw wyznaczają kierunki. Polskie władze bez rozróżnienia na przynależność polityczną muszą kierować się w stronę zachodnich państw o skonsolidowanej demokracji. Żadne póżrodkie nie mają racji bytu. Postępująca militaryzacja, nowe techniki walki angażujące sztuczną inteligencję, gromadzenie bazy surowcowej oraz potężne podmioty finansowe najprawdopodobniej będą w przyszłości stanowić zarzewie konfliktu. Implementacja szczytu NATO w Warszawie powinna być postrzegana priorytetowo jako jeden z pierwszych kroków budowy strefy bezpieczeństwa. Podniesienie własnych zdolności odstraszania w całym procesie relokacji wojsk sojuszniczych nie może w żaden sposób zostać ograniczone.

---

²¹ R. Kopeć, *Nowa oś globalnej konfrontacji. Amerykańsko-chińska rywalizacja militarna*, [w:] *Wojny i Konflikty, Przeszłość – Teraźniejszość – Przyszłość*, UP, Kraków, s. 23.

²² Tim Marshall (w rozmowie z Piotrem Włoczykiem), *Rosja bierze Arktykę*, „Do Rzeczy”, nr 42, 23–29 października 2017, s. 76–77.

Dzisiejszy świat coraz bardziej przekształca się w struktury systemu niepolarnego²³. Struktury w których nie dominuje jedno a nawet kilka państw lecz cały szereg podmiotów mających różne wpływy. Procesy globalizacji przyczyniły się do powstania na świecie nowych aktorów, posiadających ogromne możliwości oddziaływania, wymienia się m.in. wielkie transgraniczne organizacje, banki, korporacje finansowe, media o globalnym zasięgu. Wszystkie wymienione podmioty posiadają ogromny kapitał w wielu przypadkach większy niż niektóre kraje. Wachlarz zewnętrznych mechanizmów nacisku stwarza ogromne ryzyko destabilizacji różnych segmentów państwa. Polska musi jasno zdefiniować własne cele i dążyć do ich realizacji. W zakresie bezpieczeństwa militarnego, elity polityczne zobligowane są do wypełnienia wszystkich założeń szczytu w Warszawie. W ujęciu przyszłościowym zasadnym jest kontynuowanie strategicznej współpracy bilateralnej z USA, aspekt ten powinien być również podstawą do budowy silnej pozycji w NATO. Na chwilę obecną a także w dającej się przewidzieć przyszłości orientacja na Sojusz euroatlantycki wydają się jedyna.

Bibliografia

- About the JFTC*, <http://www.jftc.nato.int/organization/who-we-are> [dostęp: 10.10.2017].
- Brzeziński Z., *Wielka Szachownica*, Politeja, Warszawa 1999.
- Founding Act on Mutual Relations, Cooperation and Security between NATO and the Russian Federation signed in Paris, France*, http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_25468.htm [dostęp: 09.10.2017].
- Huntington S.P., *Trzecia fala demokratyzacji*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009.
- Kopeć R., *Nowa oś globalnej konfrontacji. Amerykańsko-chińska rywalizacja militarna*, [w:] *Wojny i Konflikty, Przeszość – Teraźniejszość – Przyszłość*, UP, Kraków 2016.
- Kupiecki R., *Akcesja Polski do NATO-okiem historyka i uczestnika*, [w:] *Bezpieczeństwo Narodowe 15 lat w NATO*, red. Z. Włosowicz, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa 2014.
- Marshall T., *Rosja bierze Arktykę*, „Do rzeczy”, nr 42, 23–29 października 2017.
- Madej A., Świeżak P., *Informacja na temat Doktryny wojennej Federacji Rosyjskiej*, https://www.bbn.gov.pl/ftp/dok/03/35_KBN_DOKTRYNA_ROSJI.pdf [dostęp: 13.10.2017].
- NATO's Readiness Action Plan*, https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2015_12/20151130_1512-factsheet_rap_en.pdf [dostęp: 12.10.2017].
- Soloch P., Pietrzak P., *Szczyt NATO w Warszawie: uwarunkowania, rezultaty, wnioski dla Polski*, https://www.bbn.gov.pl/ftp/dok/03/37-40_KBN_Soloch_Pietrzak.pdf [dostęp: 13.10.2017].
- Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, https://www.bbn.gov.pl/ftp/dok/01/sbn_rp_2014.pdf [dostęp: 12.10.2017].
- Świeca J., *Niepolarne, interpolarne i multipolarne – struktury oraz mechanizmy we współczesnych stosunkach międzynarodowych. Globalna scena międzynarodowa w pierwszej deka-*

²³ J. Świeca, *Niepolarne, interpolarne i multipolarne – struktury oraz mechanizmy we współczesnych stosunkach międzynarodowych. Globalna scena międzynarodowa w pierwszej dekadzie XXI w.*, [w:] *Mechanika sceny międzynarodowej. Nowe wyzwania w nowej epoce*, red. I. Karaś, S. Matsili, M. Soja, Wydawnictwo Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2013, s. 27–33.

dzie XXI w., [w:] *Mechanika sceny międzynarodowej. Nowe wyzwania w nowej epoce*, red. I. Karaś, B. Matsili, M. Soja, Wydawnictwo Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2013.

Traktat Północnoatlantycki, <https://www.bbn.gov.pl/download/1/15754/TraktatPolnocnoatlantycki.pdf> [dostęp: 9.10.2017].

Warsaw Summit Communiqué, Issued by the Heades of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Warsaw 8–9 July 2016, http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133169.htm [dostęp: 14.10.2017].

Wales Summit Declaration, Issued by the Heades of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Wales, http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm?mode=pressrelease [dostęp: 13.10.2017].

Zakaria F., *Koniec Hegemoni Ameryki*, Media Lazar, Nadir, Warszawa 2009.

Implementation of the decisions of the NATO Summit in Warsaw as the geostrategic goal of Poland

Abstract

The breakdown of the Soviet Union and the end of the cold war marked the definite end of decades-long bipolar division of the world. The fall of communism in Central and Eastern Europe brought about a true avalanche of democratic changes in the countries of the region. Poland's accession to NATO in 1999 was the realization of a strategic goal being the establishment of the country's security. The 2016 NATO Summit in Warsaw and the decision taken there completely changed the safety paradigm at the eastern NATO flank. The previous concept of non-deployment of large military forces in post-communist countries was abandoned and replaced with permanent military presence. The author discusses most significant decisions taken in Warsaw and defines geostrategic goals of Poland related to the implementation of the Summit decisions.

Słowa kluczowe: NATO, implementacja, bezpieczeństwo, geostrategia

Keywords: NATO, implementation, safety, geostrategy

Damian Pałka

magister bezpieczeństwa narodowego o specjalności zarządzanie bezpieczeństwem i obronnością. Absolwent Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie.